

Türkiye | Mayıs 2020

TÜRKİYE'NİN ENERJİ MERKEZİ OLMA HEDEFİ VE DOĞAL GAZ PİYASASINA İLİŞKİN GÜNCEL DEĞERLENDİRMELER

(Assessment of Turkey's Aim to Become an Energy Hub and Natural Gas Market)

(Bu makale 4 Mayıs 2020 tarihinde Av. Dr. Umut Kolcuoğlu'nun Dünya Gazetesi'ndeki Hukuk Notları başlıklı köşesinde yayımlanmıştır.)

Türkiye, enerji kaynaklarına sahip ülkeler ile yüksek enerji talebine sahip ülkeler arasındaki stratejik konumu itibarıyla, bir enerji geçiş ülkesi. Bulunduğu coğrafyadaki komşularının sahip olduğu zengin enerji kaynaklarını BTC, TANAP, Türk Akımı gibi dünya çapındaki altyapı projeleri ile yoğun enerji talebi olan bölgelere ulaştıran ülkemizin enerji alanındaki en önemli hedefi, özellikle doğal gaz ticareti bakımından bölgesel bir enerji merkezi (*energy hub*) haline gelmek.

Peki global piyasada bölgesel bir enerji merkezi olmak neyi ifade ediyor? Bölgesel enerji merkezi olmayı, pek çok farklı kaynaktan gelen enerjinin, iletiminin yanı sıra depolanarak spot fiyatlardan alım-satımının yapılabildiği, modern, güvenli, istikrarlı ve rekabetçi bir piyasaya sahip olmak şeklinde tanımlamak mümkün. Bir enerji merkezi olarak kabul edilmemiz için, topraklarımızdan onlarca boru hattının geçmesi gibi bir gereklilik yok.

Ülkemiz, enerji geçişi açısından eşsiz bir jeopolitik konuma sahip. Ancak salt coğrafi konum ve global piyasalara enerji transiti sağlayarak iletim süreçlerine dahil olmak, ne yazık ki global piyasada bizi bir bölgesel enerji merkezi haline getirmiyor. Doğal gaz söz konusu olduğunda neredeyse tamamen dışa bağımlı bir ülke olan ve doğal gaz ihtiyacının yarısından fazlasını tek bir ülkeden karşılayan Türkiye için, arz güvenliği başta olmak üzere enerji merkezi olmak adına daha atılacak pek çok adım var. Bu kapsamda neler yapılabileceği sorusuna verilecek ilk cevap, enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi (*diversity of supply*) ve arz güvenliği (*security of supply*) ile istikrarın sağlanması. Ayrıca, doğal gaz söz konusu olduğunda, mevcut altyapı projelerine ek olarak, bir merkez haline gelmemizi sağlayacak ölçekte doğal gaz depolamak için gerekli altyapının oluşturulması da yine oldukça önemli.

Pek tabii yapılması gerekenler bununla sınırlı kalmıyor. Komşularımızın zengin rezervleri ile Avrupa pazarının yoğun talebini karşılamak adına serbest enerji piyasası mekanizmalarının kurulması, ülkemizin hedefine bir adım daha yaklaşmasını sağlayacak. Konunun ülkemizdeki, hatta uluslararası alandaki önde gelen uzmanlarından, Bosphorus Energy Club'ın kurucusu ve başkanı Sn. Mehmet Ögütçü'nün de dediği gibi, hukuki ve kurumsal çerçevenin doğru bir şekilde kurulması,

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

enerji ticaretinin finansmanına imkan tanıyacak finans kurum, borsa ve piyasalarının yaratılması, uzun vadeli ve istikrarlı bir enerji dış politikasının belirlenmesi ve alanında kalifiye işgücünün temini, enerji merkezi olma hedefimizi gerçekleştirmek yolunda atılması zorunlu diğer adımlar. Her ne kadar enerji yatırımları uzun vadeli yatırımlar olsa da bu adımların küresel piyasa gereği aslında süratle atılması gerekiyor; hedef uzak olmakla birlikte ulaşılmaz değil.

Tüm bu süreçte, hukuki ve kurumsal çerçeveye çizilirken, ilgili mevzuatın günümüz enerji dış politikası ile uyum içinde olması önemli. Kanaatimizce artık amacına ulaşmış olan Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun, tıpkı güncel ihtiyaçlara cevap vermediği için güncellenen petrol ve elektrik piyasası mevzuatı gibi günümüz ihtiyaç ve enerji politikası hedeflerimize uygun hale getirilmesi gerekiyor. Mevcut Doğal Gaz Piyasası Kanunu 2001 yılında, öncelikli hedefi piyasanın liberalleştirilmesi olmak üzere yürürlüğe girdi. Ancak, geldiğimiz noktada yeni bir kanuna ihtiyaç var. Kısaca doğal gaz ticaretinin koşullarını ana hatlarıyla ortaya koyan ve sektörün taleplerini doğrudan karşılayacak gelişmiş bir mevzuat altyapısına ihtiyaç var. Bir sonraki yazımızda bu konuyu tartışmaya devam edeceğiz.

İLETİŞİM

Av. Dr. Umut Kolcuoğlu

ukolcuoglu@kolcuoglu.av.tr